

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัญหาแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ โรงเรียนบ้านแม่จูดอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้งที่เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ในการเก็บข้อมูลได้จัดแบ่งประชากร เป็น 2 กลุ่ม คือ (1) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 41 คน (2) นักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 83 คน รวมทั้งสิ้น 124 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านแม่จูด ที่เป็นประชากรศึกษา โดยถามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านความรู้และสังคม ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน เศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียน โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติค่าทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล

เพศ ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 41 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 43.90 % เพศชาย 56.10 % และ ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนี้อีกจำนวน 83 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 50.60 % ที่เหลือเป็นเพศชาย 49.40 %

ระดับชั้นที่กำลังศึกษาของนักเรียนที่เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 39.02 และร้อยละ 43.37 ตามลำดับ

ระดับผลการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมาของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการเรียนในวิชาแกนเฉลี่ยในระดับ 3.40 ส่วนนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการเรียนในวิชาแกนเฉลี่ยในระดับ 2.97

5.1.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล

อาชีพที่มุ่งหวังในอนาคต ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.24 มีความต้องการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเพียงร้อยละ 20.48 เท่านั้นที่มีความต้องการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองรวมกัน ผู้ปกครองของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนข้างน้อยคือไม่เกิน 5,000 บาท

อาชีพหลักของผู้ปกครองนักเรียน ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.54 ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกร ในขณะที่กลุ่มนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.88 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

5.1.3. ปัจจัยทางด้านความรู้และสังคมของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล

ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ มีความรู้ในระดับปานกลาง ผลคะแนน อยู่ในช่วงระหว่าง 4–7 คะแนน ร้อยละ 51.81 ส่วนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ในระดับดี ผลคะแนนอยู่ในช่วง 8-10 คะแนน ร้อยละ 58.54

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของครูเกษตร ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 63 จะได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นทุกข้อจากคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ในขณะที่กลุ่มนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ตอบว่า ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นเพียง 2 ข้อ ที่เหลือออกนั้นตอบว่าไม่ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นเลย

ระยะทางจากบ้านพักถึงโรงเรียน พบว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วม และเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสองกลุ่ม ร้อยละ 42.17 และร้อยละ 53.66 มีบ้านพักห่างจากโรงเรียนไม่เกิน 3 กิโลเมตร

สภาพถนนจากบ้านพักถึงโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่ไม่เข้าร่วม และเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.08 และร้อยละ 53.66 มีสภาพถนนจากบ้านพักถึงโรงเรียนเป็นถนนคอนกรีต

พาหนะที่ใช้ในการเดินทางจากบ้านพักถึงโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่ไม่เข้าร่วม และเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.90 และร้อยละ 60.98 ใช้พาหนะรถโดยสารในการเดินทางจากบ้านพักถึงโรงเรียน

5.1.4. ปัญหา และแนวทางการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตรไม่เพียงพอ ร้อยละ 19.51 เนื่องจากอุปกรณ์ที่ใช้มีการชำรุดและขาดงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่มเติม รองลงมา คือ ปัญหาคุณภาพของดินไม่ดี ร้อยละ 14.63 ขาดแคลนน้ำ ร้อยละ 12.20 มีชั่วโมงในการเรียนเกษตรน้อย ร้อยละ 9.76 และเมล็ดพืชไม่งอก ผลผลิตไม่ดี ร้อยละ 2.44 ตามลำดับ โดยแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เสนอให้ช่วยกัน

ดูแลรักษาอุปกรณ์เกษตร ร้อยละ 21.95 หากมีการจัดซื้อเพิ่มเติมควรจะสามารถใช้งานให้ได้นานที่สุด ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปรับปรุงดิน ร้อยละ 17.07 ควรใช้น้ำอย่างประหยัด ร้อยละ 9.76 และอยากให้เพิ่มเวลาเรียนวิชางานเกษตร ร้อยละ 7.32 เพื่อจะได้เป็นการปลูกฝังพื้นฐานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งนักเรียนสามารถจะนำความรู้ ทักษะต่างๆจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในดำเนินชีวิตประจำวัน และในอนาคตต่อไปได้

5.1.5. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

1) จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านความรู้และสังคมกับการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่านักเรียนทุกเพศ ทุกระดับการศึกษาสามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้เท่าๆกัน แม้นักเรียนจะมีอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตหรือไม่มีก็ตาม หรือจะมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใดก็ไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกคนสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้

2) นักเรียนที่มีระดับผลการเรียน วิชางานเกษตรสูงกว่านักเรียนที่ได้รับระดับผลการเรียน วิชางานเกษตรต่ำ จะมีความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า

3) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือนสูงจะมีความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนต้องช่วยผู้ปกครองในการทำมาหากิน ทำให้มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก

4) นักเรียนที่มีผู้ปกครอง ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร มักมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกิจกรรม มากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพด้านอื่นๆ

5) นักเรียนที่ได้รับความรู้ และประสบการณ์จากครูผู้สอนวิชาเกษตรมากกว่า มักมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่า นักเรียนที่ได้รับความรู้ และประสบการณ์จากครูผู้สอนวิชาเกษตรน้อยกว่า เช่นกัน

6) นักเรียนที่มีความสะดวกในการเดินทางมากจะมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักเรียนที่เดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความยากลำบาก

5.2 อภิปรายผล

5.2.1. ผลการศึกษาที่พบว่า ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีนักเรียนชายจำนวน ร้อยละ 56.10 ซึ่งมากกว่านักเรียนหญิงจำนวน ร้อยละ 43.90 ข้อมูลนี้อาจชี้ให้เห็นว่า นักเรียนชายและหญิงมีความแตกต่างกันไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ (2554) พบว่า เพศไม่มีผลต่อการการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

5.2.2. จากผลการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนมากกว่าชั้นอื่น แต่กลับมีจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 31.71 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 29.27 ไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ (2554) พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนมากต้องใช้เวลาว่างในการเตรียมตัวที่จะสอบเข้าศึกษาต่อ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและ ระดับอาชีวศึกษาต่อไป

5.2.3. จากข้อค้นพบที่ว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับผลการเรียนวิชางานเกษตรเฉลี่ย 3.40 ซึ่งสูงกว่า นักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับผลการเรียนวิชางานเกษตรเฉลี่ยเพียง 2.97 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนมนต์ (2540) พบว่า ระดับผลการเรียนมีผลต่อนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการประกอบอาชีพอิสระ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ได้รับระดับผลการเรียนในวิชางานเกษตรสูง มักให้ความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรสูงไปด้วย ซึ่งสาเหตุสำคัญอาจเป็นเพราะมีความประทับใจ ในรายวิชาหรือประทับใจในการเรียนการสอนของครูผู้สอน ตลอดจนเกิดความรู้ความชำนาญจากทักษะการเกษตรมากก็อาจเป็นได้

5.2.4. จากข้อค้นพบเกี่ยวกับอาชีพที่มุ่งหวังในอนาคตของนักเรียน ในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความต้องการที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรมากกว่านักเรียนในกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการศึกษาดังกล่าว น่าจะเป็นเพราะว่านักเรียนที่มีความต้องการ ที่จะประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้มองเห็นช่องทางในการหารายได้ จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงคิดที่จะนำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาจไม่ได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตรมากนักจึงไม่ประทับใจในอาชีพทางการเกษตร

5.2.5. รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อเดือนรวมกันของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยเพียงไม่เกิน 5,000 บาท นับว่ามีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนมนต์ (2540) พบว่า รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่อเดือนรวมกันมีผลต่อนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการประกอบอาชีพอิสระ ประเด็นดังกล่าวอาจเป็นเพราะผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และมักประสบกับสถานะตกต่ำของผลผลิตทางการเกษตรบ่อยๆนั่นเอง

5.2.6. อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ร้อยละ 58.54 แต่แม้ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบุตรหลานจะชอบกิจกรรมทางการเกษตรเสมอไป ซึ่งทัศนคตินี้น่าจะแก้ไขได้โดยการนำนักเรียนไปเยี่ยมชมฟาร์มของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในกิจการ และจะเป็นแนวทางให้นักเรียนสนใจกิจกรรมทางการเกษตรมากขึ้น

5.2.7. ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ พบว่า ไม่ว่านักเรียนจะมีความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด ก็ไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของธนมนต์ (2540) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโครงการประกอบอาชีพอิสระมีผลต่อนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการประกอบอาชีพอิสระ

5.2.8. ความสะดวกในการเดินทางมาทำกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพาหนะที่ใช้ในการเดินทางจากบ้านพักถึงโรงเรียน ของนักเรียนที่ไม่เข้าร่วม และเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่ เดินทางโดยใช้รถโดยสาร ซึ่งมีความสะดวกในการเดินทางมาก แต่กลับส่งผลกระทบต่อมารเข้าร่วมกิจกรรมนั้นลำบาก เพราะไม่สามารถเดินทางไปกลับโรงเรียนตามเวลาที่ต้องการได้ เนื่องจากรถโดยสารมารับตรงตามเวลาทุกวัน

5.2.9. จากการสอบถามปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า นักเรียนที่ไม่เข้าร่วมและเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ มีปัญหาและอุปสรรคที่คล้ายกันคือ มีอุปกรณ์การเกษตรไม่เพียงพอดินไม่ดี ขาดแคลนน้ำ และชั่วโมงในการเรียนเกษตรน้อย ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวนักเรียนอาจเกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ สรรเสริญ วงศ์ช่อม (2544) ได้กล่าวว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เน้นการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความเข้มแข็งและมี

ความสมดุล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับในทุกระดับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจกบุคคล/ครอบครัว จะช่วยให้ใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทำให้เกิดความสุขและความพอใจในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และระดับชุมชน ช่วยพัฒนาชุมชน โดยมีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีการช่วยเหลือแบ่งปันกัน มีการรวมกลุ่มและสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกัน จนนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่พอเพียงของชุมชนโดยรวม

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 5.3.1. ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- 5.3.2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1. ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1) จากการศึกษา นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และมีจำนวนน้อยนั้น เนื่องจาก โรงเรียนบ้านแม่จูด เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงควรที่จะมีการแนะนำให้ความรู้ให้การประชาสัมพันธ์ในการร่วมทำกิจกรรม ให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจะทำให้เกิดความมั่นคงในกิจกรรมของโรงเรียนด้วย

2) ผลการวิจัย (ตาราง 5) พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยรวมกันต่อเดือนก่อนข้างต่ำ (1,000-5,000 บาท) ถ้าหากมีการส่งเสริมให้บุตรหลานเห็นความสำคัญและดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง ก็จะสามารถช่วยเหลือและเชิญชวนให้ผู้ปกครองหันมาสนใจ และสนับสนุนจนมีรายได้ จากกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจนเจือครอบครัวได้ ตลอดจนทำให้นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมมีรายได้ของตนเองมากขึ้นด้วย

3) ตามที่พบว่า (ตาราง 8) นักเรียนให้ความเห็นว่าในส่วนของคุณครูสอนวิชางานเกษตรยังขาดในด้านการประสานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่นักเรียนทั้งหมดในแต่ละปี การศึกษา ตลอดจนการพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมการตลาด การการแข่งขันทักษะ การประกวดผลิตพืชไร่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นการดึงดูดให้นักเรียนสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น แทนที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนเฉพาะกลุ่มเล็กๆเท่านั้น

4) จากสอบถามข้อเสนอแนะของนักเรียน จากการตอบคำถามปลายเปิด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ต้องการให้ช่วยกันดูแลรักษาอุปกรณ์เกษตร ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงดิน ใช้น้ำอย่างประหยัด และให้เพิ่มเวลาในการเรียนวิชางานเกษตร (ตาราง 13)

5.3.2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาจากกลุ่มประชากรเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น คือ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม และไม่เข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการเพิ่มกลุ่มประชากรที่จะใช้ศึกษาอีก เช่น ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับนักเรียน

2) ควรศึกษาถึงปัญหาในด้านต่างๆ ของครูที่ปรึกษา และนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมต่อไป

3) ควรขยายพื้นที่ในการศึกษาให้กว้างขึ้น เช่น ในระดับอำเภอ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาระดับจังหวัด ระดับภาคหรือระดับประเทศ เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคตต่อไป